

ΑΝΕΜΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

«Γράφετε για τη μικρή Τρονιέ; Είναι πραγματική σταρ εδώ». Στην Αμιένη είναι περήφανοι γι' αυτή. Παρότι οι Πικαρδοί φημίζονται για τη σιωπή τους, η αναφορά στην Πρώτη Κυρία ζωηρεύει τις συζητήσεις. «Όπως και να 'χει, είναι ωραία η διαδρομή!» μου λένε στο καπνοπωλείο Λε Σεντ-Κλοντ, στην οδό Γκοτιέ ντε Ριμιγί. Λίγα μέτρα παραπάνω, στην καρδιά της πλούσιας συνοικίας Ενριβίλ, βρίσκεται η οικία Μακρόν. Εδώ μεγάλωσε ο πρόεδρος κι εδώ ζει ακόμη ο πατέρας του. Σήμερα, ωστόσο, όπως συμβαίνει συχνά, ο κόσμος μιλάει κυρίως για την Μπριζίτ: όχι για την κυρία Μακρόν, λοιπόν, ούτε για την κυρία Οζιέρ, από το επώνυμο του πρώτου της συζύγου, αλλά για τη «μικρή Τρονιέ». Ένα πατρώνυμο με κύρος στην περιοχή: η Μπριζίτ Μακρόν δεν περίμενε να διατελέσει σύζυγος υπουργού για να γίνει πασίγνωστη...

Η σοκολατοποιία Τρονιέ είναι πράγματι θεσμός. Έξι υποκαταστήματα στην Ο-ντε-Φρανς –μεταξύ Αμιένης, Λιλ, Σεντ-Κεντέν και της Αράς–, πενήντα πέντε εργαζόμενοι, τζίρος πολλών εκατομμυρίων ευρώ (3,8 το 2015, αλλά γίνεται λόγος για 6 το 2016)... Και μια σάγκα που έχει γραφτεί εξ ολοκλή-

ρου στην εστία της οικογένειας στην Αμιένη. «Ζαν Τρονιέ, πέμπτη γενιά», διαβάζουμε στη βιτρίνα του αριθμού 1 της οδού Ντελάμπρ, πολύ κοντά στο δημαρχείο. Την επιχείρηση διευθύνει σήμερα ο ανιψιός της Πρώτης Κυρίας, ο Ζαν-Αλεξάντρ, κληρονόμος μιας παλιάς οικογένειας με ρίζες στην περιοχή. «Το χωριό ντε Βο είναι το λίκνο των Τρονιέ», αποκαλύπτει ο ειδικός στη γενεαλογία Ζαν-Λουί Μποκαρνό. «Η γραμμή καταγωγής ξεκινά με μια οικογένεια χωρικών, που μάλλον είχε σχετική άνεση και επιρροή, αφού τα μέλη της χαρακτηρίζονται ως “ιδιοκτήτες γης”». ² Τον 18ο αιώνα, ωστόσο, επί Λουδοβίκου ΙΕ΄, η κοινωνική τους θέση καταρρέει. «Ακολουθούν έκτοτε πολλές γενιές εργατών, μεροκαματιάρηδων εργατών γης που ζουν σκληρή ζωή. Το 1834, καταχωρούνται μέσα σε δεκαπέντε μέρες οι πράξεις θανάτου του Αντρέ Τρονιέ, της γυναίκας του και του δεκαεννιάχρονου γιου τους. Αφήνουν ορφανή μια κόρη δέκα χρόνων, που θα γίνει κλώστρια. Η τελευταία θα τελειώσει τη ζωή της ως μαγειρίσσα στην Αμπεβίλ, έχοντας στο μεταξύ γεννήσει έναν νόθο γιο το 1852». Αυτό το αγόρι είναι ο προπάππος της Μπριζίτ Μακρόν, ο Ζαν-Μπατίστ Τρονιέ, ιδρυτής της οικογενειακής επιχείρησης ζαχαροπλαστικής το 1872.

Το κατάστημά του στην οδό Ντιμερίλ έφτιαχνε αρχικά σουφλέ και επιδόρπια, προτού λανσάρει το προϊόν που θα γίνει συνώνυμο της φήμης του: το μακαρόν. Καμιά σχέση με τις δημιουργίες του Πιέρ Ερμέ και του Λαντιρέ... Πρόκειται για μια τοπική σπεσιαλιτέ με αμύγδαλο και μέλι, που η Αικατερίνη των Μεδίκων αναφέρει στον περίπλου της Ιταλίας και αργότερα περιέπεσε στη λήθη. Η επαναφορά της συνταγής στη μόδα έμελλε ν’ αποδειχτεί καλή ιδέα! Το «μακαρόν Τρονιέ» (δεν

---

2. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 10 Οκτωβρίου 2017.

λέμε πια καν «μακαρόν Αμιένης») σήμερα μετρά το βάρος του περισσότερο σε χρήμα παρά σε θερμίδες: η οικογένεια της Πρώτης Κυρίας πουλά περισσότερα από δύο εκατομμύρια κάθε χρόνο. Συνώνυμο της ποιότητας, παίρνει τη θετική ψήφο ακόμη κι ενός μεγάλου γευσιγνώστη του τόπου, του Ζαν-Πιέρ Περνό από την Αμιένη, πελάτη του οίκου Τρονιέ... Το Μέγαρο των Ηλυσίων υποδέχτηκε στο παρελθόν την Ιβόν ντε Γκολ «των μπισκότων Βεντρού»· τώρα βασιλεύει εκεί η Μπριζίτ Μακρόν των «μακαρόν Τρονιέ».

Μια ξεχωριστή θέση

Μετά τον Ζαν-Μπατίστ (και πριν από τον Ζαν-Κλοντ και τον Ζαν-Αλεξάντρ) θα μεσολαβήσει ο Ζαν κι έπειτα πάλι ο Ζαν, ο παππούς και ο πατέρας αντίστοιχα της Πρώτης Κυρίας... η οποία βλέπει πρώτη φορά το φως της μέρας στις 13 Απριλίου του 1953 στους κόλπους αυτής της δυναστείας της Αμιένης. Οι γονείς της; Σύμφωνα με την ίδια, ήταν «αχώριστοι», περνώντας όλες τους τις ώρες μαζί στην οδό Ντελάμπρ. Μετά την απελευθέρωση της Γαλλίας, εκεί ξανάδωσαν ζωή στην οικογενειακή επιχείρηση που είχε σχεδόν καταστραφεί στους βομβαρδισμούς του 1940. Εφεξής, μοιράζουν τον χρόνο τους μεταξύ της σοκολατοποιίας στο ισόγειο, όπου η Σιμόν Πιζόλ βοηθά τον άντρα της, και του διαμερισμάτος τους πάνω από το μαγαζί. Η Μπριζίτ Μαρί-Κλοντ Τρονιέ είναι η τελευταία από τα έξι παιδιά τους· είκοσι χρόνια τη χωρίζουν από τον πρωτότοκο αδελφό της. Αυτή η ξεχωριστή θέση της προσφέρει μια εκπαίδευση πολύ διαφορετική από αυτήν των αδελφών της. Το μοναδικό παιδί που γεννήθηκε μετά τον πόλεμο, δεν γνώρισε καμιά από τις στερήσεις που υπέστη η υπόλοιπη

οικογένεια. Από τη σκοτεινή εκείνη περίοδο, θ' άκουσε αναμφίβολα να μιλούν για το ανδραγάθημα της οικογένειας, που αρνήθηκε να σερβίρει γλυκά στον Ρόμελ στη διάρκεια της κατοχής. Πάντως, κατά τ' άλλα, στα πρώτα χρόνια της ζωής της ήταν παραχαϊδεμένη.

Το στερνοπαίδι της οικογένειας είναι η αδυναμία του Ζαν Τρονιέ, που δεν είχε δώσει μέχρι τότε την εντύπωση χαζομπάμπά... Πρόσωπο διακεκριμένο, στυλοβάτης του τοπικού ροταριανού ομίλου, στην Αμιένη έχαιρε μεγάλης υπόληψης. Μα όλα αυτά δεν μετράνε μπροστά στη μικρή του κόρη, που την έκανε στα σαράντα τέσσερα (η γυναίκα του ήταν τριάντα εννιά). Η κόρη αυτή, την οποία οι παιδικοί της φίλοι περιγράφουν ως παιδί χαρούμενο και απείθαρχο συνάμα, φαίνεται να τον μαλακώνει. Παρόλο που η μικρή δεν γλιτώνει τις τιμωρίες στο σχολείο, και μάλιστα μερικές φορές την υποχρεώνουν να καθαρίσει τα πλακάκια, αυτός είναι επιεικής. «Μπορούσα να κάνω τα πάντα, ακόμη και να πάρω κακούς βαθμούς, αλλά (οι γονείς μου) ήταν εξαιρετικά αυστηροί ως προς τον σεβασμό που οφείλαμε στους άλλους»,³ θυμάται η Μπριζίτ. Ιδιαίτερες σχέσεις που σημάδεψαν τον κύκλο της εκείνη την εποχή. Η Μπεατρίς Λερού, φίλη της Πρώτης Κυρίας κατά τα σχολικά χρόνια, διηγείται: «Καθώς η Μπριζίτ ήταν η μικρότερη σε μια μεγάλη οικογένεια, με σημαντική διαφορά ηλικίας από τα μεγαλύτερα αδέρφια της, απολάμβανε μεγάλη ελευθερία. Αυτό αντικατοπτριζόταν κυρίως στον τόνο που χρησιμοποιούσε με τον πατέρα της. Του μιλούσε ευγενικά αλλά τελείως ανοιχτά, μερικές φορές το παράκανε. Οι δυο τους ήταν κάτι σαν φιλαράκια, πράγμα που δεν του κακοφαινόταν. Αντιθέτως, διασκέδαζε

---

3. Συνέντευξη που παραχώρησε στο περιοδικό *Elle*, «Να με φωνάζετε Μπριζίτ», 18 Αυγούστου 2017.

και δεν την έβαζε ποτέ στη θέση της. Ήταν προφανές ότι τη θαύμαζε πολύ». ⁴ Ένα ιδιαίτερο δέσιμο που η Μπριζίτ Μακρόν ανακαλεί πάντα, κι ας έχουν περάσει πάνω από δύο δεκαετίες από τον θάνατο του πατριάρχη Τρονιέ. «Σε στιγμές σημαντικές ή ευαίσθητες, σκέφτομαι τον πατέρα μου», εξομολογείται στον φίλο της Φιλίπ Μπεσόν στη διάρκεια της προεκλογικής καμπάνιας για την προεδρία. «Όλοι το κάνουμε, έτσι δεν είναι;» ⁵

Η επαφή με τη μητέρα της έχει περισσότερη γλυκύτητα. «Υπήρχε πολλή τρυφερότητα μεταξύ τους», συνεχίζει η Μπεατρίς Λερού. Η Σιμόν Τρονιέ, κόρη του Ζαν-Πιέρ Πιζόλ, ενός εμπόρου κρασιών από την Αριέζ, είναι διακριτική από ιδιοσυγκρασία. Προσέχει τη μικρή Μπριζίτ, χωρίς ωστόσο να της στερεί την ανεξαρτησία της. Στο σπίτι της οδού Ντελάμπρ, ο τελευταίος όροφος είναι το βασίλειό της. Έχει επίσης τη δυνατότητα να μετακινείται όπως της αρέσει: ως επιβράβευση για το απολυτήριο του γυμνασίου, οι γονείς της της χάρισαν ένα μοτοποδήλατο, ένα Piaggio Ciao, προς μεγάλη έκπληξη μερικών συμμαθητριών της, που ως μόνη ανταμοιβή εισέπραξαν αντιστοίχως ένα σκέτο «μπράβο»! «Οι γονείς της ήταν γενναίοδωροι μαζί της», θυμάται μία από αυτές. «Μια φορά, για έναν καλό βαθμό πήρε ως δώρο ένα ολόκληρο σετ ασημένια κοσμήματα!» ⁶ Και καθώς η Μπριζίτ ήταν καλή μαθήτρια, ιδίως στα γαλλικά και τα λατινικά, τα δώρα αφθονούσαν. Οι φίλες της ζηλεύουν την γκαρνταρόμπα της, που περιλαμβάνει μάλιστα μια εντυπωσιακή συλλογή από σακάκια σέτλαντ: τα είχε παραγγείλει σε όλα τα χρώματα από μια μοντέρνα μπουτίκ στο κέντρο της πόλης.

---

4. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 8 Νοεμβρίου 2017.

5. Όπως αναφέρεται στο Philippe Besson (2017), *Un personnage de roman*, Julliard.

6. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 2 Νοεμβρίου 2017.

Η καθημερινότητα της νεαρής κοπέλας είναι, λοιπόν, αρκετά ευχάριστη και μοιράζεται μεταξύ της άνετης ρουτίνας στην Αμιένη και των Σαββατοκύριακων στο Τουκέ. Το 1950, σε αυτή την παραθαλάσσια κωμόπολη του Πα ντε Καλέ, οι Τρονιέ αγόρασαν μια ωραία τριώροφη μονοκατοικία, τη βίλα Μονζάν (από τα ονόματά τους Σι-μόν και Ζαν). Αν ο Εμανουέλ Μακρόν, γιος δυο γιατρών, αρέσκεται να εξηγεί πως προέρχεται από την εύπορη μεσαία τάξη, η μέλλουσα σύζυγός του δεν υπολείπεται σε τίποτε. Αναμφίβολα, εκείνη μεγαλώνει σ' ένα περιβάλλον πολύ προνομιούχο και απολαμβάνει μια προστατευμένη νιότη. «Ήταν κοινωνική και πλακατζού», θυμάται μια παιδική της φίλη. «Και αρκετά ελεύθερη».⁷ Άλλωστε, το αποδεικνύει η εφηβεία της.

Ο κύβος ερρίφθη

Τα σαββατόβραδά της; Ούτε λόγος να τα περάσει στο σπίτι. Οι αδελφοί και οι αδελφές της, ενήλικες πλέον, έχουν ήδη φύγει από το σπίτι. Και η μικρότερη δεν σκοπεύει να μιζεριάζει στο δωμάτιό της, κάνοντας όνειρα μπροστά στα πόστερ των Ρόλινγκ Στόουνς και του Κλιντ Ίσγουντ – μια μέρα θα πει για τον πρόεδρο πως «είναι καλύτερος από τον Κλιντ Ίσγουντ»,⁸ μα για την ώρα είναι ο πραγματικός (και άρα όχι ο καλύτερος) που στολίζει τον τοίχο της. Κάθε Σαββατοκύριακο βγαίνει για χορό στα πάρτι, όπου γνωρίζει τα πρώτα της φλερτ. Όσον αφορά το λουκ της: μίνι φούστα κι από κάτω σορτσάκι, απαραίτητο για τις ροκ χορευτικές φιγούρες, μπότες και ξανθιά αλογο-

---

7. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 19 Αυγούστου 2017.

8. Caroline Derrien και Candice Nedelec (2017), *Les Macron*, Fayard.

ουρά. «Ήταν ήδη πολύ κοκέτα, αλλά όχι η “τυπική κόρη καλής οικογενείας της Αμιένης”», όπως την περιγράφει μια γνωστή της από εκείνη την εποχή. «Εξερευνούσε τη μόδα των σίτζις!»⁹ Βέβαια, στη διάρκεια της εβδομάδας, η σχολική στολή της φέρνει κατάθλιψη: φούστα πλισέ, καλσόν και γιλέκο μπλε μαρέν, σιέλ πουκάμισο και μπλούζα. Αν συμπληρώσουμε και το ναυτικό πηλήκιο με τις κόκκινες ρίγες, το στιλ απογειώνεται... Το κολέγιο Σακρέ-Κερ δεν τα πάει άσχημα από ενδυμασία! Όπως κάθε νεαρή της τοπικής καλής κοινωνίας, περνά εκεί το μεγαλύτερο μέρος των σχολικών της χρόνων, με εξαίρεση την τρίτη και την τέταρτη τάξη, που τις περνά στο Σεντ-Κλοτίλντ. Πρόκειται για το άλλο ιδιωτικό καθολικό σχολείο της Αμιένης, που συγχωνεύτηκε εκείνη την εποχή με το Σακρέ-Κερ.

Οι αδελφές της προηγήθηκαν στον ίδιο δρόμο, αλλά η Μπριζίτ είναι πιο επαναστάτρια από τις μεγαλύτερες. «Νέα δεν ήμουν και πολύ φρόνιμη. Πολλές φορές έπαιρνα τιμωρία για αυθάδεια», παραδεχόταν στις στήλες του περιοδικού *Elle*, τον Αύγουστο του 2017. «Δεν χαμήλωνα το βλέμμα, ποτέ. Και δεν υπήρχε περίπτωση να μου βάλεις στο κεφάλι ένα πράγμα που δεν πίστευα. Από πολύ νωρίς είχα κριτικό πνεύμα». Όμως, στο μεγάλο αυτό εκπαιδευτικό ίδρυμα του κέντρου της πόλης, που ίδρυσε το 1801 η ηγουμένη της Αδελφότητας της Ιεράς Καρδίας του Ιησού Μαντλέν-Σοφί Μπαρά, η πειθαρχία είναι αυστηρή. Οι συνθήκες διδασκαλίας είναι, βεβαίως, εξαιρετικές – στα υπέροχα κτίρια της οδού Λ’Ορατουάρ που βλέπουν σε ένα πάρκο με γήπεδο του τένις. Το ίδρυμα πρεσβεύει τις ανθρωπιστικές αξίες: το Σακρέ-Κερ δεν έχει θέσεις αποκλειστικά για τις κόρες της υψηλής κοινωνίας· δέχεται δωρεάν και ορισμένες μαθήτριες πιο ταπεινής καταγωγής. Αλλά η αυστη-

---

9. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 1 Οκτωβρίου 2017.

ρότητα είναι αδιαπραγμάτευτη για όσες φοιτούν εκεί. «Σε όλα μου τα σχολικά χρόνια δεν ήξερα τι είναι η πλάτη της καρέκλας», θα εξομολογηθεί η Μπριζίτ Μακρόν. «Έπρεπε να κρατάμε τον κορμό μας στητό».¹⁰ Οι καλόγριες που διευθύνουν το ίδρυμα επαγρυπνούν...

Τη δεκαετία του 1960, ενσωματώθηκαν κάποιοι κοσμικοί στο διδακτικό προσωπικό του Σακρέ-Κερ, αλλά τον βασικό κορμό των μαθημάτων δίδασκαν ακόμη καλόγριες. Επικεφαλής του σχολείου είναι μια ηγουμένη, που θεωρείται χαρισματική στα καθήκοντά της αλλά όχι ιδιαιτέρως θερμή στους τρόπους της. Το πρόγραμμα συμπεριλαμβάνει εξομολόγηση δύο φορές την εβδομάδα και, πάνω απ' όλα, καθημερινή λειτουργία. Κάθε πρωί το τελετουργικό τηρείται απαρέγκλιτα: τα κορίτσια συγκεντρώνονται μπροστά από το τεράστιο παρεκκλήσι του σχολείου – που έκτοτε έχει μετατραπεί σε γυμνάσιο! Στο πρώτο κουδούνι, στοιχίζονται· στο δεύτερο, μπαίνουν στην εκκλησία για τη λειτουργία, με το κεφάλι καλυμμένο από ένα γκριζο πέπλο. Οι καλόγριες βρίσκονται ήδη στις θέσεις τους, γονατιστές. Μια εκπαίδευση «σφιχτή», κατά την Πρώτη Κυρία, μια εκπαίδευση που την καταπίεσε. Δεν άφησε, βέβαια, σοβαρά τραύματα σε αυτήν που στη συνέχεια πέρασε όλη της την καθηγητική σταδιοδρομία σε ιδιωτικά καθολικά σχολεία. Παρ' όλα αυτά, φαίνεται πως κατά κάποιον τρόπο τη σημάδεψε: «Μεγάλωσα μέσα στη θρησκεία, και άρα μέσα στον φόβο», εξομολογείται. «Ο φόβος μου έμεινε».¹¹ Επομένως, δεν υπήρξε μυστικιστική περίοδος, όπως λέει ότι βίωσε ο Εμανουέλ Μακρόν. Γιος αγνωστικιστών, στην ηλικία των δώ-

---

10. «Ο μυστικός της ρόλος στην προεκλογική καμπάνια», περιοδικό *L'Express*, 1 Μαρτίου 2017.

11. Philippe Besson, *ό.π.*

δεκα ετών επέμενε ο ίδιος να βαπτιστεί. Όσο για την Μπριζίτ, ελάχιστα ασπάστηκε την άσκηση του καθολικισμού των γοιών της, που δεν έχαναν κυριακάτικη λειτουργία.

Οπωσδήποτε, οι Μακρόν έζησαν εντελώς διαφορετικές εφηβικές ηλικίες. Πώς περνούσε τον πυρετό του σαββατόβραδου ο μελλοντικός πρόεδρος; Διαβάζοντας. Φαινόταν εξωστρεφής, επιμένουν σήμερα οι συμμαθητές του από το σχολείο Λα Προβιντάνς... Τίποτε όμως δεν τον έκανε τόσο ευτυχή όσο η συντροφιά των βιβλίων του και της γιαγιάς του «Μανέτ» (από την οποία ζήτησε να γίνει και νονά του), στην οποία εμπιστευόταν τα πάντα. Η Μπριζίτ Τρονιέ είναι πολύ πιο κοινωνική. Πολλές φίλες της από το Σακρέ-Κερ θυμούνται «τον κύκλο της Μπριζίτ» που είχε σχηματιστεί γύρω της. «Είναι αλήθεια ότι μας τραβούσε και μας έδενε σαν παρέα», επιβεβαιώνει μια στενή της φίλη. «Ήταν δυναμική, πάντα έτοιμη να διοργανώσει μια έξοδο».¹²

Ζώντας για το καλύτερο

Από το 1967, κάθε εβδομάδα όλο αυτό το νεανικό μελίσσι συγκεντρώνεται κυρίως στο παγοδρόμιο της Αμιένης, που μόλις έχει ανοίξει. Για τρία χρόνια, η Μπριζίτ και οι φίλες της θα φοράνε τα χρώματα –και την κόκκινη φουστίτσα– της ομάδας καλλιτεχνικού πατινάζ της πόλης. Όταν, ωστόσο, ο προπονητής τους αποχώρησε για έναν άλλον όμιλο, σταμάτησαν το άθλημα, αφού οι επιδόσεις τους δεν τους άνοιγαν περαιτέρω προοπτικές σε εθνικό επίπεδο... Η παρέα της νεαρής, δημοφιλούς Μπριζίτ θα επωφεληθεί, επίσης, από την ελευθερία που

---

12. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 21 Οκτωβρίου 2017.

την περιέβαλλε: για τα ερωτικά γράμματα που οι φίλες της δεν μπορούσαν να παραλαμβάνουν στο σπίτι τους, είτε επειδή είχαν αυστηρούς γονείς είτε επειδή ήταν εσώκλειστες, δίνουν τη διεύθυνση των Τρονιέ. Η Μπριζίτ κάνει τον ταχυδρόμο, μοιράζοντας στην τάξη τις επιστολές που λαμβάνει. Αν δώσουμε βάση στις μαρτυρίες που συγκεντρώσαμε, δεν έχει ακόμη κάποια σοβαρή σχέση, αλλά η γνώμη της μετράει όταν συζητιούνται τέτοια θέματα. «Έδινε πολλές ερωτικές συμβουλές», λέει γελώντας η Μπεατρίς Λερού. «Προφανώς, στηριζόταν στις εμπειρίες των μεγαλύτερων αδελφών της».¹³ Σ' έναν κόσμο όπου δεν υπάρχουν ακόμη beauty blogger, μαθαίνει στις φίλες της να μακιγιάρονται, όπως τις διασκεδάζει να θυμούνται σήμερα. «Ήταν καλή φιλενάδα», τονίζει μία από αυτές. «Και πάντα με το χαμόγελο».¹⁴ Κι όμως, πέρα από τη χαρά της ζωής, η ίδια δεν εκτιμά ιδιαίτερα αυτή την περίοδο της ζωής της. Τη βάραινε κάτι που περιγράφει σαν «ράγισμα». «Ήμουν παραχαϊδεμένη. Συναισθηματικά, κοινωνικά, τα είχα όλα, δεν μπορούσα να έχω κανένα παράπονο – κι όμως, ήμουν μια έφηβη μες στη θλίψη».¹⁵ Η φανατική αναγνώστρια του Μποντλέρ και της συλλογής του *Άνθη του Κακού* εξηγεί πως εκείνη την εποχή έβλεπε «παντού τον θάνατο».

Πρέπει να σημειώσουμε ότι στα νεανικά της χρόνια ήρθε πολλές φορές σ' επαφή με τον θάνατο. Το 1961 ήταν οχτώ χρόνων όταν η μεγαλύτερη αδελφή της, η οποία μάλιστα ήταν έγκυος, σκοτώθηκε με τον άντρα της σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα. Την αμέσως επόμενη χρονιά, η εξάχρονη ανιψιά της πεθαίνει από οξεία σκωληκοειδίτιδα. Το πένθος συντρίβει

---

13. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 8 Νοεμβρίου 2017.

14. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 12 Νοεμβρίου 2017.

15. Αφιέρωμα στο περιοδικό *VSD*, 9 Σεπτεμβρίου 2016.

τους δικούς της. Η γιαγιά της, για παράδειγμα, που ζει με τους Τρονιέ, δεν θα πάψει να τη ρωτά γιατί ο θάνατος δεν έπαιρνε καλύτερα την ίδια. Η Μπριζίτ θ' αναγκαστεί να υποδυθεί όσο ποτέ άλλοτε την «αχτίδα φωτός της οικογένειας», όπως μας εξηγεί μια φίλη της από το σχολείο. Και δεν θα μιλήσει παρά ελάχιστα, ακόμη και στις στενές της φίλες, για το δράμα της παιδικής της ηλικίας, προτιμώντας να το παρασύρει ο ανεμοστρόβιλος της εφηβείας. «Ό,τι και να τύχει, η ζωή αξίζει», όπως λέει η ίδια στις σελίδες του περιοδικού *Elle*.

Επομένως, κατά τα λυκειακά της χρόνια, που αρχίζουν το 1969, πάντα στο Σακρέ-Κερ, δεν διστάζει να επωφεληθεί από το πνεύμα ελευθερίας της εποχής. Είχε μια πρόγευση από τον Μάη του '68, που τον πέρασε παρέα με τις φίλες της. «Ήταν πολύ χαρούμενη», θυμάται η Μπεατρίς Λερού. «Καθώς όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ήταν κλειστά, μαζεύομασταν στον κήπο της μιας ή της άλλης, κυρίως στο σπίτι των γονιών μου. Μεταξύ μας δεν μιλούσαμε τόσο για πολιτική όσο για την κοινωνική πρόοδο, τη θέση της γυναίκας κ.λπ.».¹⁶ Οι αλλαγές γίνονται αισθητές ακόμη και στο Σακρέ-Κερ: με την επανέναρξη των μαθημάτων, η θρησκευτική εκπαίδευση χαλαρώνει, υιοθετείται ένα βαθμολογικό σύστημα με αλφαβητικούς χαρακτήρες στη θέση των αριθμών... Αλλά, το πιο σημαντικό απ' όλα, αποσύρεται η σχολική στολή! Πραγματική επανάσταση για τις μαθήτριες, που κάθε πρωί φοράνε με βιάση στο σχολείο τα κοντά φουστανάκια που δεν τους επιτρέπεται να φοράνε στο σπίτι τους. Η Μπριζίτ, βέβαια, δεν έχει καμιά ανάγκη ν' αλλάζει στο λύκειο: στο ντύσιμό της, όπως και στα υπόλοιπα, οι γονείς της την αφήνουν ελεύθερη. Τελευταία ανατροπή η μετατροπή του σχολείου θηλέων σε μεικτό και η είσοδος κάποιων

---

16. Συνέντευξη με τη συγγραφέα, 8 Νοεμβρίου 2017.

(ελάχιστων) αγοριών στο ίδρυμα. Την τελευταία χρονιά της Μπριζίτ στο λύκειο, η τάξη της μετρά δύο άρρενες μαθητές, που δεν θα τη γλιτώσουν φθηνά από τη νεαρή συμμαθήτριά τους. «Στη διάρκεια ενός μαθήματος γυμναστικής, είχε κρύψει τα ρούχα τους», θυμάται η Μπεατρίς Λερού. «Έφτασαν στο επόμενο μάθημα πολύ αργοπορημένοι, με τ' αθλητικά τους και καταντροπιασμένοι. Τους παίδεψε κι άλλο, πριν τους επιστρέψει τα ρούχα τους στο τέλος του απογεύματος. Είχε πολλή πλάκα και ήταν πολύ γελαστή».

Ωστόσο, την άνοιξη του 1972, συγκεντρώνεται στη θεματική των εξετάσεων του απολυτηρίου της – επέλεξε τη θεωρητική κατεύθυνση, με βασικά μαθήματα τη λατινική και τη γαλλική γραμματεία. Πηγαίνει στο Τουκέ για να προετοιμαστεί για τις εξετάσεις με μερικές φίλες της. Η μελέτη είναι σοβαρή και αποδίδει: αποφοιτά με βαθμό άριστα. Για τους Τρονιέ, που ελάχιστοι στην οικογένεια έχουν σπουδάσει, είναι στιγμή περηφάνιας. Για την Μπριζίτ, όμως, αυτό που επείγει είναι να ξεχάσει τη μελαγχολία της με μια καινούργια ζωή. Να γιατρέψει κάπως αυτά τα ραγίσματα που δεν εξέφρασε τότε με λόγια. «Κάτω από την πεισματική ζωτικότητα, υπάρχει μια ήπιος ευαισθησίας στην οποία μόνο οι εύθραυστοι έχουν πρόσβαση και μέσα στην οποία μπορούν να συναντηθούν»,¹⁷ γράφει για την ίδια ο Εμανουέλ Μακρόν. Πάντως, για την ώρα, την αντίφαση αυτή θα τη γεφυρώσει στο πλευρό κάποιου άλλου.

---

17. Στο βιβλίο *Révolution*, εκδόσεις XO, 2016. Ελλ. έκδ.: *Επανάσταση*, μτφ. Γιώργος Παπαδόπουλος, Ψυχογιός 2017.